

PRAXIS: el *pràcticum* al Grau de Pedagogia de la Universitat de Barcelona¹

Dolors Millan Guash^(*), Marta Burguet Arfelis^(*), Ruth Vilà Baños^(**),
Assumpta Aneas Álvarez^(**), Núria Rajadell Puiggros^(***), Elena Noguera Pigem^(*)

^(*) Departament de Teoria i Història de l'Educació

^(**) Departament de Mètodes d'Investigació

^(***) Departament de Didàctica i Organització

Facultat de Pedagogia

Universitat de Barcelona

Pg. Vall Hebron, 171, 08035 Barcelona

dmillan@ub.edu mburguetarfelis@ub.edu ruth_vila@ub.edu

aaneas@ub.edu nrajadell@ub.edu enoguera@ub.edu

Resum

Es presenta el treball que l'equip de coordinació del *Pràcticum* del Grau de Pedagogia de la Universitat de Barcelona ha elaborat per organitzar les assignatures vinculades a la pràctica professional dels pedagogs. Aquestes s'estructuren en tres assignatures: Professionalització i Sortides Laborals, Pràctiques d'Iniciació Professional i Pràctiques Externes. En elles es treballa el perfil del pedagog i el mapa de la professió, a primer curs del grau; la pràctica simulada a través dels casos a tercer; i la immersió en una organització, com a pràctica externa a quart, acompanyada de les sessions de pràctica reflexiva. L'orientació del perfil professional del pedagog s'ha definit considerant els marcs legals i els marcs mentals que ens permeten conèixer el món del treball a principis del segle XXI en el qual el pedagog ha d'actuar.

Paraules clau: *Pràcticum*, Pedagog, Perfil professional, Mapa de la professió, Simulació, Pràctica reflexiva

1. Introducció

Des de la coordinació del *Pràcticum* del Grau de Pedagogia, el fet de voler definir una estructura de pràctiques ens remet a un perfil del pedagog. En fer-ho, hem considerat els marcs legals a tenir presents i alhora els nostres marcs mentals des dels que ho configurem. És per això que ens hem preguntat: Com és el món del treball a principis del segle XXI en el qual el pedagog ha d'actuar?

Tot plegat ha donat lloc a la següent estructura del treball que presentem, fruit de la reflexió feta des de la coordinació del *Pràcticum*, i de les sessions de discussió i treball realitzades amb tot l'equip docent que en forma part. En primer lloc emmarquem el marc legal en el que s'inscriuen les pràctiques del Grau de Pedagogia, per concretar els marcs mentals dels que partim i des dels que treballem a la Universitat de Barcelona. Tot seguit, hem volgut presentar el perfil del pedagog que descrivim arran de la realitat actual en el context del segle XXI, per concretar la proposta que establim des de la Facultat, tot apostant per presentar el *Pràcticum* en tres assignatures que es despleguen al llarg de tot el Grau: PSL, Professionalització i Sortides Laborals, a primer curs; PIP, Pràctiques d'Iniciació Professional, a tercer curs; i PEX, Pràctiques Externes, a quart curs.

¹ Projecte que ha estat finançat per la Universitat de Barcelona (Projecte d'Innovació Docent coordinat per Ruth Vilà, 2012PID-UB/151). Alguns dels resultats també han estat presentats al *XII Symposium internacional sobre el pràcticum y las prácticas en empresas en la formación universitaria*, celebrat a Poio al juny de 2013.

Concloem el treball fent unes propostes de futur per prosseguir en aquesta necessària tasca de la vinculació professional amb els continguts acadèmics.

2. Els marcs legals

Pel que fa als marcs legals, hem optat per la següent seqüència de referències legals considerant el seu grau de significació:

A nivell europeu, la Declaració de Bolonya és considerada generalment com el document que estableix els fonaments per a la implementació de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior [15]. Fou una declaració conjunta dels ministres europeus d'Educació per a l'harmonització del disseny de l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior elaborada el 19 de juny de 1999 a Bolonya (Itàlia).

A nivell espanyol, el Real Decreto del BOE 1393/2007 del 29 d'octubre [5] va establir l'ordenació dels ensenyaments universitaris oficials exigida pel procés de construcció de l'Espai Europeu d'Educació Superior. La verificació del Pla d'Estudis del grau de Pedagogia de la Universitat de Barcelona s'aprova per AQU Agència de Qualitat de la Universitat, el 19 de febrer del 2009 [3] i s'inicia l'ensenyament el curs 2009 – 2010.

La Universitat de Barcelona aprova la normativa de pràctiques acadèmiques externes del seu estudiantat en la Comissió Acadèmica del 27 d'abril de 2012 i pel Consell de Govern del 8 de maig de 2012, i estableix que les pràctiques són una activitat de naturalesa formativa duta a terme pels estudiants i supervisada per la mateixa Universitat.

A partir de la implantació de Bolonya amb la incorporació dels graus han estat diferents els ensenyaments que han establert un procés de reconstrucció de la pràctica professional, tal com argumenten Gairín i Rodríguez Gómez [16].

3. Els nostres marcs mentals

Pel que fa als nostres marcs mentals, exposem a continuació alguns dels que ens orienten, entesos com la necessitat de saber el que passa a fora, que ens ajuda a definir l'orientació del perfil professional del pedagog. Aquests marcs mentals els hem anat construint des de diferents fonts, autors i vivències, entesos com el resultat de la intel·ligència col·lectiva, construïda des de l'autoria social.

3.1. Nous contextos, noves necessitats de la societat, nous recursos a principis del segle XXI

En aquesta societat cada cop més canviant i innovadora, amb un procés de canvi trepidant on els contextos professionals es van reconfigurant a mesura que emergeixen nous perfils i necessitats socials a les que donar resposta, s'incorporen altres característiques que no eren considerades en el darrer segle, i a les que cal també poder-hi respondre des de la professionalitat. Algunes de les característiques que fan repensar els perfils professionals existents, són:

- Context global, complex, imprevisible, interdisciplinari i amb pocs recursos.
- Necessitat de ser flexibles, observar i canviar.
- Dificultat per saber on comença i on acaba una professió. Les professions estan colonitzades i els marcs de referència són canvians.

- Existència de professionals polivalents i itineraris professionals discontinus.
- Un món del treball on l'obediència, la diligència i la intel·ligència esdevenen valors afegits de les persones, que es poden comprar, en contraposició a la iniciativa, la creativitat i la passió, que no són producte de mercat. S'ha anomenat l'era del "co-", en la que caldrà treballar en equips interdisciplinaris amb altres professionals, per garantir sostenibilitat i cooperació vers el bé comú.
- Ingent quantitat de coneixements, amb noves infraestructures que permeten la globalització dels sabers en un aprenentatge interconnectat. Tot plegat, requereix de professionals preparats en noves perspectives que tendeixin a incrementar i diversificar el coneixement, lluny de la uniformització.
- Quantitat no sempre és indicatiu de qualitat. El creixement infinit és impossible en un planeta finit. El sistema productiu o de serveis lligat al territori, en el nostre territori català, repercuteix directament, fent garantia de sostenibilitat.
- Simbiosi de les cultures occidentals, orientals, africanes, amb trobada de cultures per damunt de la topada entre cultures. La immigració porta a una societat emprenedora, vital i plural.

3.2. Re-codificar la professió de pedagog

Aquests marcs mentals que emergeixen com a trets característics de la societat del nostre segle ens porten a detectar la contaminació que algunes paraules han carregat al llarg de la història. Per això ens calen noves paraules que permetin descriure i re-codificar la professió de pedagog, en el ben entès que el professorat implicat en el *pràcticum* s'imbueix d'aquestes idees.

El pedagog ha de poder desplegar les seves competències manegant-se amb grans marges d'incertesa. Correspon actuar de manera que possiblement no se'n sàpiguen les conseqüències, sense previsió de futur, però cercant aquells entorns en els que poder trobar marcs de referència i sinó construir-los enmig de la complexitat.

Alhora, aquest professional ha de treballar des del paradigma de la formació basada en la reflexió, incorporant estratègies de pràctica reflexiva per preservar la importància de pensar sobre l'acció, enmig de l'emergent hiperactivitat.

Els pedagogs han de participar en els processos de canvi, com a professionals que siguin capaços de construir el seu futur tant individualment com col·lectivament. El pedagog ha de poder incorporar la dimensió prospectiva i no restar reclòs merament en l'acció del moment. En aquest sentit, ha de poder ser un professional que creï condicions que afavoreixin l'aprenentatge de les persones, els grups i les organitzacions, sent gestors de canvi.

En un moment on sembla que es reconstrueixen les identitats professionals però partint d'una identitat, cal ser capaços de definir els punts claus del pedagog, rescatant el valor afegit i intrínsec de la disciplina pedagògica com una disciplina sòlida. Cal partir del coneixement de la professió, el sector, l'educació, la formació, enfortint el vincle emocional amb la professió, amb el sector, aportant solucions allunyades del quietisme de la mera queixa. Des d'aquest punt de vista, la proposta s'emmarca en incrementar la cultura pedagògica, tot fent-la visible i rescatant la trajectòria pedagògica que té Catalunya.

Des d'aquesta aposta, convé combinar formació acadèmica i treball. Tant si la Universitat és més acadèmica com si és més professional, les pràctiques han de ser professionals. La professionalitat és la recerca de noves competències en la nostra disciplina. La professionalitat és dinàmica i canviant.

Entre les habilitats a desplegar per fer possible aquesta tasca pedagògica, urgeix saber utilitzar de manera creativa les capacitats del coneixement, des de l'emprenedoria com a forma de posicionar-se en una manera de pensar. Heus aquesta la importància de l'auto ocupació de forma cooperativa de treballar.

El pedagog no solament comparteix espai amb professions afins, educació social, treball social, mestres i/o tecnòlegs de l'educació, per exemple, sinó que comparteix espai amb altres professionals als quals l'experiència laboral els ha encaminat a desenvolupar la seva activitat professional en el món de la Pedagogia. És per això que no hi ha un espai natural del pedagog. La pedagogia i la professió són transversals.

Més que la identificació amb un perfil professional o amb un lloc de treball concret (que poden anar modificant-se al llarg de les biografies personals) caldrà desenvolupar sòlidament les capacitats professionals de manera que la persona pugui realitzar la seva especialització com una de les concrecions possibles en el terreny professional.

Pensem en un bon professional, un expert, amb visió àmplia, on el rigor científic i intel·lectual, el respecte per la professió, el saber fer les coses bé, però sobretot l'ús que en faci del coneixement, siguin les característiques que nordegin la seva acció.

4. El perfil del pedagog

Aquests han estat els marcs, legals i mentals, que hem considerat a l'hora de definir el perfil del pedagog que detallem.

El pedagog és un professional de l'educació, polivalent, que pot actuar en diferents àmbits en els quals, directament o indirecta, es doni el fet educatiu/formatiu.

La seva formació el capacita fonamentalment per al desenvolupament de les següents funcions:

- Interpretar els canvis i tendències que introdueix la societat de la informació en la realitat educativa/formativa.
- Dissenyar, implementar i avaluar programes, projectes, recursos educatius /formatius, adequats a les característiques de les persones, grups i organitzacions, en diferents contextos.
- Gestionar programes, projectes i recursos pedagògics.
- Crear serveis i recursos educatius/formatius adequats als col·lectius, incloent les tecnologies de la informació.
- Investigar i ser crític en la recerca actual.
- Actuar com a consultor en educació/formació.

L'acció del pedagog es caracteritza per:

- Intervenir en diferents tipus de col·lectius (infants, joves, gent gran, col·lectius específics, en risc social, persones aturades, formació de la població activa...).
- Desenvolupar-se en organitzacions diverses (tercer sector, empreses, museus, consultories, ajuntaments, Generalitat, centres cívics...).

- Especialitzar-se en temàtiques concretes (entorns digitals d'aprenentatge, mediació, orientació i inserció professional, dinamització cultural, ètica professional).

Els àmbits o sistemes on pot actuar són:

- Sistema d'educació formal: algunes de les actuacions que pot realitzar el pedagog en aquest sistema serien impartir programes reglats, donar suport a l'educació formal o encarregar-se de programes reglats específics.
- Sistema social: en ell el pedagog pot dur actuacions com promoure la integració sociolaboral, potenciar la cohesió social i fomentar el benestar de les persones.
- Sistema empresa: en aquest àmbit el pedagog pot realitzar actuacions relacionades amb la gestió de les persones, amb la gestió cultural i amb l'elaboració de recursos educatius/formatius.

Des de la coordinació del *Pràcticum* optem per incorporar a l'educació formal, social i empresa el concepte sistema i sistemes complexos. Entenem que les dinàmiques de la societat actual s'ajusten a aquestes teories. Considerem que els sistemes i els sistemes complexos estan formats per agents individuals que interactuen, de manera no lineal, i generen patrons de comportament a escala superior que no podem preveure. Entenem que aquests sistemes revisen i reordenen constantment els seus components com a resposta als estímuls que rep de l'entorn, quan les novetats constants impedeixen que el sistema arribi a l'equilibri. L'acceptació de tres sistemes és una opció més organitzativa que real, doncs elements d'un sistema poden formar part de l'altre.

En la Figura 1 exposem els sistemes i àmbits d'actuació del pedagog a principis del segle XXI.

ÀMBITS D'ACTUACIÓ

SISTEMA	ACTUACIONS	ESPAI DE REFERÈNCIA (organitzacions públiques, privades, fundacions, associacions...)
EDUCACIÓ FORMAL	Imparteix programes reglats	Escoles Bressol, CEIP, IES, CFP, EFPA, Universitat...
	Dóna suport a l'educació formal	EAP, Gabinetes Psicopedagògics, Camps d'Aprenentatge, CRP, ICE ...
	Imparteix programes reglats específics	Centre d'Educació Especial, Centre de Música, Escola d'Arts ...
SOCIAL	Promou la integració sociolaboral	Àrea Promoció Econòmica, Servei d'Orientació i Inserció Laboral, SOC, Taller Ocupacional, Centres Específics de Treball...
	Potencia la cohesió social	EAIA, CREI, Centres Oberts...
	Promou el benestar de la persona	Esplai, Ludoteca, Centre Cívic, Casal de la Gent Gran, CDIAP, Centre de Dia, Centre Residencial...
EMPRESA	Gestió de persones	Centres de Formació, Departaments de RRHH, Consultoria i assessorament personal...
	Gestió cultural	Museu, Biblioteca, Centre d'Educació Ambiental...
	Elaboració de recursos educatius/formatius	Software educatiu/ formatiu, Editorial, Mitjans de comunicació...

Figura 1: Sistemes i àmbits d'actuació del pedagog

5. El *pràcticum* del Grau de Pedagogia

La Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona incorpora tres assignatures en el que s'anomena *Pràcticum*; una de primer curs, Professionalització i Sortides Laborals (PSL); una de tercer curs, Pràctiques d'Iniciació Professional (PIP), i una de quart curs, que pròpiament respon a les Pràctiques Externes (PEX). Aquesta estructura respon a una lògica de progressiva immersió en una institució de pràctiques, tal com es representa a la Figura 2. Aquest compendi de tres assignatures engloba el que configura la part més pràctica del Grau en Pedagogia, i que progressivament va preparant l'estudiantat per la immersió en el món laboral.

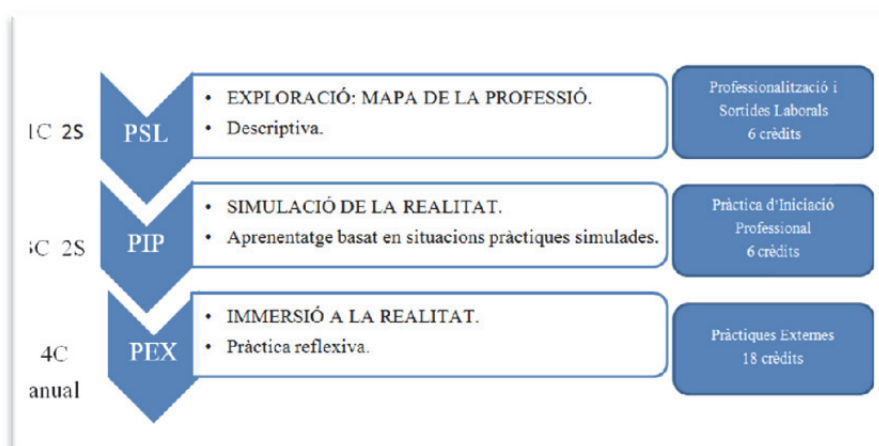

Figura 2: Seqüència de les assignatures del *Pràcticum* al Grau de Pedagogia

La implementació dels nous graus en un espai europeu, ha promogut reflexions tant a l'equip de coordinació del *Pràcticum* de pedagogia, com en la seu dels equips docents que integren l'àrea. Aquestes reflexions, en el marc de la constitució dels plans docents, han donat llum al desplegament d'innovacions docents en la planificació, implementació i avaluació de la proposta de *Pràcticum* al Grau de Pedagogia que aquí presentem. Un dels reptes que s'han abordat aquests darrers anys ha estat justament superar la fragmentació de les tres assignatures i aconseguir la integració dels tres equips docents en el *Pràcticum* del grau de Pedagogia. Mitjançant l'organització de dues jornades (I i II Jornades Construïnt el *Pràcticum* del Grau de Pedagogia), s'ha pogut aconseguir que progressivament tot el professorat implicat en el *Pràcticum* pugui tenir una visió global del mateix. Això permet que l'alumnat també comparteixi aquesta visió i sentit, vers la seva progressiva immersió al món laboral.

Cadascuna d'aquestes assignatures té una especificitat i alhora, una coherència global. Des del mapa de la professió a l'assignatura obligatòria de Professionalització i Sortides Laborals, passant per les situacions de pràctica simulada i el taller d'emprenedoria, a l'assignatura obligatòria de Pràctiques d'Iniciació Professional, fins a la immersió, transdisciplinarietat i els seminaris de pràctica reflexiva a l'assignatura obligatòria de Pràctiques Externes.

6. Professionalització i Sortides Laborals (PSL): mapa de la professió

Organitzativament l'assignatura Professionalització i Sortides Laborals és de 1r curs, semestral (segon semestre), presencial i obligatòria de 6 ECTS. Pretén explorar el mapa de la professió del pedagog, promoure l'auto coneixement i altres habilitats i actituds.

Concretament, els objectius de l'assignatura són:

- Conèixer les sortides professionals del pedagog amb una visió actual i projectada al futur.
- Desenvolupar algunes competències transversals necessàries per a l'exercici de la professió.
- Reflexionar sobre un mateix, sobre la pròpia formació i itinerari curricular.

Els continguts de l'assignatura s'organitzen en tres blocs: competències transversals per a l'exercici de la professió de pedagog en qualsevol situació de treball: habilitats de comunicació, habilitats de relació interpersonal, coneixement de si mateix; les sortides professionals del pedagog. Característiques dels diversos àmbits professionals. Perfils professionals exigits en el món laboral; i l'itinerari curricular.

S'opta per una metodologia descriptiva/exploratòria, mapa de la professió, dels diferents perfils professionals de la professió de pedagog i la seva aplicació en els diferents sistemes, educació formal, social i empresa, tal com es resumeixen en la taula 1. Aquests sistemes es van recuperant al llarg de les diferents assignatures del *Pràcticum* fins a l'assignació de les organitzacions de pràctiques a Pràctiques Externes.

La següent taula 1 estableix el mapa de la professió. Parteix de la definició de cada perfil professional, del sistema al qual s'aplica, així com les assignatures obligatòries de la titulació que el preparen, sense oblidar que al coneixement s'hi arriba des dels continguts acadèmics, però també amb altres experiències d'aprenentatge i formació. Es tracta d'un document viu, en construcció, que anem actualitzant d'acord amb la realitat professional que s'observa.

Què és?	Què fa?	On? Sistema educació formal	On? Sistema social	On? Sistema empresa	Com es prepara? Formació externa, experiència Assignatures
Docent	Impartir formació. Actualitzar els coneixements i l'adquisició competències dels destinataris. Aplicar metodologies educatives/formatives pròpies de la societat de la informació a diferents col·lectius i contextos.	Professor de secundària, de formació professional, d'Universitat. Formador del Pla de Formació del Professorat.. + màster de secundària. Aules d'Acollida, USEE, IES,UOC,UEC...	Educador Formador/Educador/ de monitors, d'educadors especialitzats... Escoles d'educadors, d'esplais, Centres Oberts...	Formador de formadors, de desenvolupament professional, d'auto ocupació. Centres ocupacionals, unitats de promoció econòmica...	Estratègies i Recursos Didàctics. Disseny i Avaluació de Processos d'Ensenyament – Aprenentatge
Orientador/ Insertor	Determinar la posició d'una persona i encaminar-la a la direcció que ha de seguir.	Personal, acadèmic, familiar, EAPS, PQPI, FOL Gabinets Psicopedagògics	Familiar, laboral, col·lectius vulnerables, escoles tallers, sindicats...	Laboral, professional. Oficines d'Ocupació, Borsa de Treball, ETT...	Models, Estratègies i Recursos per a la Inserció Professional Diagnòstic i Orientació Educativa
Dissenyador /Planificador de processos d'ensenyament - aprenentatge	Dissenyador de programes, projectes i actuacions educatives/formatives adequades a les característiques de les persones, grups i organitzacions en diferents contextos i recursos. Diagnosticar, aplicar i avaluar processos educatius/formatius				Disseny, Desenvolupament, Avaluació de la Formació, Formació a les Organitzacions

Què és?	Què fa?	On? Sistema educació formal	On? Sistema social	On? Sistema empresa	Com es prepara? Formació externa, experiència Assignatures
Coordinador/ gestor/tècnic	Posar en contacte diversos centres, programes, projectes, persones i recursos pedagògics amb la finalitat de treballar per uns objectius comuns. Aplicar sistemes de gestió a les organitzacions educatives i formatives	Cap d'estudis IES, de Primària, Infantil, coordinadors de pràctiques, coordinador pedagògic de docència virtual...	Serveis d'atenció familiar, Educació sanitària, centres Especials de Treball, centres tutelats.	Centres de formació, departaments de formació públics, privats, altres organitzacions	Organització i gestió d'institucions educatives. Innovació i Desenvolupament organitzatiu. Formació a les organitzacions
Director	Analitzar les organitzacions educatives – formatives com a sistemes complexos. Facilitar processos de canvi en les persones, els grups i les organitzacions. Diagnosticar necessitats educatives/formatives i línies d'actuació futura.	Personal directiu, professional docent (CEIP, IES, CFA...)	En àrees d'educació, serveis socials, personals i culturals	Empreses educatives / formatives (S.I: cooperatives, fundacions, associacions...	Organització i gestió d'institucions educatives. Innovació i desenvolupament organitzatiu
Assessor, consultor pedagògic	Actuar com a consultor en educació – formació. Donar suport i assistència a les organitzacions i a les persones	En gabinets especialitzats EAP, IES, CEIP, Universitat, Formació Professional	En associacions i entitats de caràcter socioeducatiu i cultural.	Consultories Ajuntaments, Recursos Humans, Centres d'elaboració de material didàctic, Centres d'inserció laboral.	Pensament pedagògic i social contemporani. Axiologia i educació en valors. Política de l'educació. Pedagogia internacional
Creador/ productor/ Emprenedoria	Productor de serveis, recursos, entorns d'aprenentatge educatius/formatius adequats als col·lectius, incloent les Tic,s	En centres d'elaboració de materials educatius (CRP, PMAV...		En empreses de serveis, consultories, extraescolars, itineraris. En empreses de producció (editorials, software formatiu	Ensenyament i aprenentatge en la societat digital. Entorns, processos i recursos tecnològics d'aprenentatge
Mediador	Contribuir a les relacions interpersonals i a la resolució de conflictes	Escolar	Familiar, comunitari, penal, salut	Empresarial, intercultural	Intervenció educativa per a la inclusió social. Mediació i conflicte
Altres Investigador	Investigar i ser crític en la recerca actual	ICES, Fundacions			Instruments i estratègies de recollida d'informació. Teoria i pràctica de la investigació educativa
Analista d'informació educativa	Extreure l'essència de tot tipus de documents i la sintetitzar per fer-la assequible a persones que necessiten estar informades per prendre decisions relacionades amb educació.				
Dinamitzador educatiu	Activar espais, zones, edificis, projectes.				
Prevenició	Advertir a algú d'alguna cosa per millorar la qualitat de vida de la societat: prevenció del consum de drogues, d'accidents, d'estrès...				

Taula 1: Mapa de la professió del pedagog a principis S. XXI

Amb aquest ventall de sectors d'intervenció del pedagog, podem concloure que la seva serà una tasca interdisciplinària, on destaca la competència del treball en equip. Això fa que es desdibuixin alguns plantejaments d'exclusivitat professional, però alhora s'estableixen nous camps de treball que fins ara eren inexplorats. La polivalència, la complementarietat i la interdependència seran línies claus en l'actuació del professional de la pedagogia del segle XXI.

Per aquest motiu, es combinen diferents activitats: que han de portar l'alumnat a conèixer la professió, el sector, l'educació, la formació, així com els marcs de referència cognitius que els permetin comprendre els esdeveniments i fenòmens que es donen a la realitat professional.

- Exposició dialogada sobre la temàtica del programa.
- Discussions de lectures o comentaris de textos monogràfics.
- Recerca d'articles de revistes, diaris i pàgines web, consulta de projectes, beques i altres recursos d'interès sobre diverses temàtiques.
- Activitats d'exploració professional: dissenyar i fer entrevistes a professionals o alumnes de pràctiques externes, visites a centres o institucions, elaboració escrita i exposició oral posterior de treballs personals i en equip, assistència i participació en conferències i taules rodones sobre les sortides professionals.
- Reflexió sobre el disseny de l'itinerari curricular de l'alumnat a partir dels diversos perfils professionals presentats.
- Altres activitats: directoris i mapes d'institucions i organismes d'una zona objecte de treball del pedagog, sistematització de recursos, i l'elaboració d'un diari de pràctiques mitjançant un blog.

L'avaluació de l'assignatura es basa en les activitats dutes a terme dins i fora de l'aula, els treballs o projectes finals que dugui a terme l'alumnat.

Una de les innovacions que més s'han valorat en els darrers cursos acadèmics d'implementació d'aquesta assignatura ha estat l'activitat de la fira pedagògica on l'alumnat exposa el mapa de la professió configurat a partir de l'exploració de la realitat observada. Des de l'equip docent de PSL i des de la coordinació del *Pràcticum* ens proposem donar continuïtat a aquesta iniciativa, tot sistematitzant-la en l'assignatura.

Altres accions es realitzen des del Pla d'Acció Tutorial, per exemple, la presentació del Col·legi de Pedagogos de Catalunya (COPEC), del Servei d'Atenció a l'Estudiant (SAE) o l'Oficina de Relacions Internacionals (ORI) de la Facultat.

7. Pràctiques d'Iniciació Professional (PIP): Situacions Pràctiques Simulades

Organitzativament l'assignatura Pràctiques d'Iniciació Professional és de 3r curs, semestral, presencial i obligatòria de 6 ECTS. Pretén integrar els continguts acadèmics apresos, així com altres experiències d'aprenentatge adquirides, en situacions de pràctiques simulades associades a la professió de pedagog.

Els objectius d'aprenentatge de l'assignatura són els següents:

- Utilitzar estratègies de raonament per analitzar, combinar i sintetitzar dades/informació en una o més situacions pràctiques simulades associades a la professió que es plantegen.
- Identificar necessitats d'aprenentatge que li permetin comprendre millor les situacions.
- Identificar els principis i conceptes que puguin aplicar-se a altres situacions, a partir del coneixement obtingut, tot i integrant diversos coneixements i recursos.
- Identificar i analitzar els diferents aspectes que conformen el mapa professional del pedagog.
- Comprendre l'existència de diverses variables que determinen les dinàmiques professionals i la pròpia ocupabilitat.
- Analitzar l'accés a l'ocupació i a l'autoocupació.

En relació a les habilitats i destreses a desplegar:

- Contactar amb el context professional, analitzant la realitat.
- Usar la terminologia associada a la situació pràctica i al seu context.
- Seleccionar, organitzar i gestionar la documentació necessària per a resoldre la situació plantejada.
- Utilitzar diferents llenguatges específics de la situació (orals, escrits, virtuals, gràfics).
- Dissenyar i/o aplicar diverses estratègies de recollida d'informació per resoldre la situació pràctica simulada (entrevistes personals, observacions i enquestes a professionals i organitzacions).
- Efectuar observacions de llocs de treball, empreses i organitzacions.

Si ens referim als objectius que tenen a veure amb les actituds, valors i normes:

- Prendre consciència que el prestigi, el respecte de la professió, es construeix cada dia.
- Sentir-se motivat perquè la situació pràctica simulada reflecteix el que els presentarà el futur món laboral.
- Vincular-se emocionalment amb la situació pràctica que es planteja, aportant solucions.
- Realitzar el procés d'auto reflexió amb una actitud oberta, sincera, creativa i autocrítica.
- Ser conscient de la responsabilitat que el pedagog té respecte les persones i la societat per les que treballa, incidint en els valors ètics, morals i eco ambientals.
- Mostrar una actitud proactiva i exploradora en relació al rol professional.
- Desenvolupar la creença que totes les experiències vitals i professionals comporten oportunitats de desenvolupament personal i professional.
- Viure experiències formatives noves i diferents de les lectives d'aula.

Els continguts de l'assignatura de Pràctiques d'Iniciació Professional es sistematitzen en dos blocs:

Bloc 1 – L'assignatura pretén integrar en una o més situacions pràctiques simulades associades a la professió de pedagog, els continguts acadèmics apresos, així com altres experiències d'aprenentatge adquirides (en el treball, en situacions personals i familiars, en la participació social...).

En aquest bloc, les situacions pràctiques simulades es generen considerant diversos aspectes, com són: el context de treball del pedagog, tant pel que fa al sistema d'educació formal, el sistema empresa com el sistema social; el perfil professional del pedagog (orientador, creador de recursos, docent...); el tipus d'organitzacions (públiques, privades, d'economia social, autoempresa; el col·lectiu destinatari de la intervenció (infants, joves, persones adultes, població activa o no activa, col·lectius específics); els continguts acadèmics específics (d'estratègies didàctiques, d'avaluació, d'aprenentatge en la societat digital); i el món i cultura de la professió, que determinen el mercat de treball i l'entorn laboral com a perfils emergents.

Bloc 2 – Cap a la construcció d'una identitat professional individual i col·lectiva, que vetlla per l'autoconeixement i capacitat d'autoanàlisi personal i professional, continuant el procés d'anàlisi, reflexió i exploració, per tal de poder lligar el perfil personal amb els requisits professionals. A banda, es treballa l'exploració del context professional, ja siguin els requeriments d'accés, xarxes institucionals i professionals, com el mateix codi deontològic de la professió i l'estatut jurídic que la regula.

L'assignatura opta prioritàriament per una metodologia de simulació de la realitat, situacions pràctiques simulades associades a la professió. Concretament la metodologia de l'aprenentatge basat en problemes. La simulació actua, cobreix el buit entre l'escenari acadèmic, artificial, i la realitat. A més de l'estudi de casos, s'inclouen seminaris organitzats pels docents de l'assignatura, pràctiques en documents, sortides de camp, visites, contactes i relacions amb organitzacions. També s'organitzen taules rodones amb diferents professionals que aportin l'especificitat de l'actuació professional.

Alguns exemples de Situacions Pràctiques Simulades són els següents:

- *Em presento a oposicions de secundària.* Sistema Educació Formal.
- *Presentem un projecte a l'Obra Social de La Caixa.* Sistema Social.
- *Taller d'emprenedoria.* Sistema Empresa.

Concretament, a la Figura 3 es presenten els criteris per a la selecció de les situacions pràctiques.

L'avaluació de les Pràctiques d'Iniciació Professional és continuada i formativa. Es porta a terme des de la perspectiva de l'avaluació de l'execució i de la reflexió sobre l'execució, és a dir, per saber mostrar i per saber actuar, més que sobre l'avaluació del coneixement. La valoració dels processos i els resultats es basa en les produccions derivades de les diferents experiències d'aprenentatge proposades, que estan relacionades amb les competències i objectius de l'assignatura.

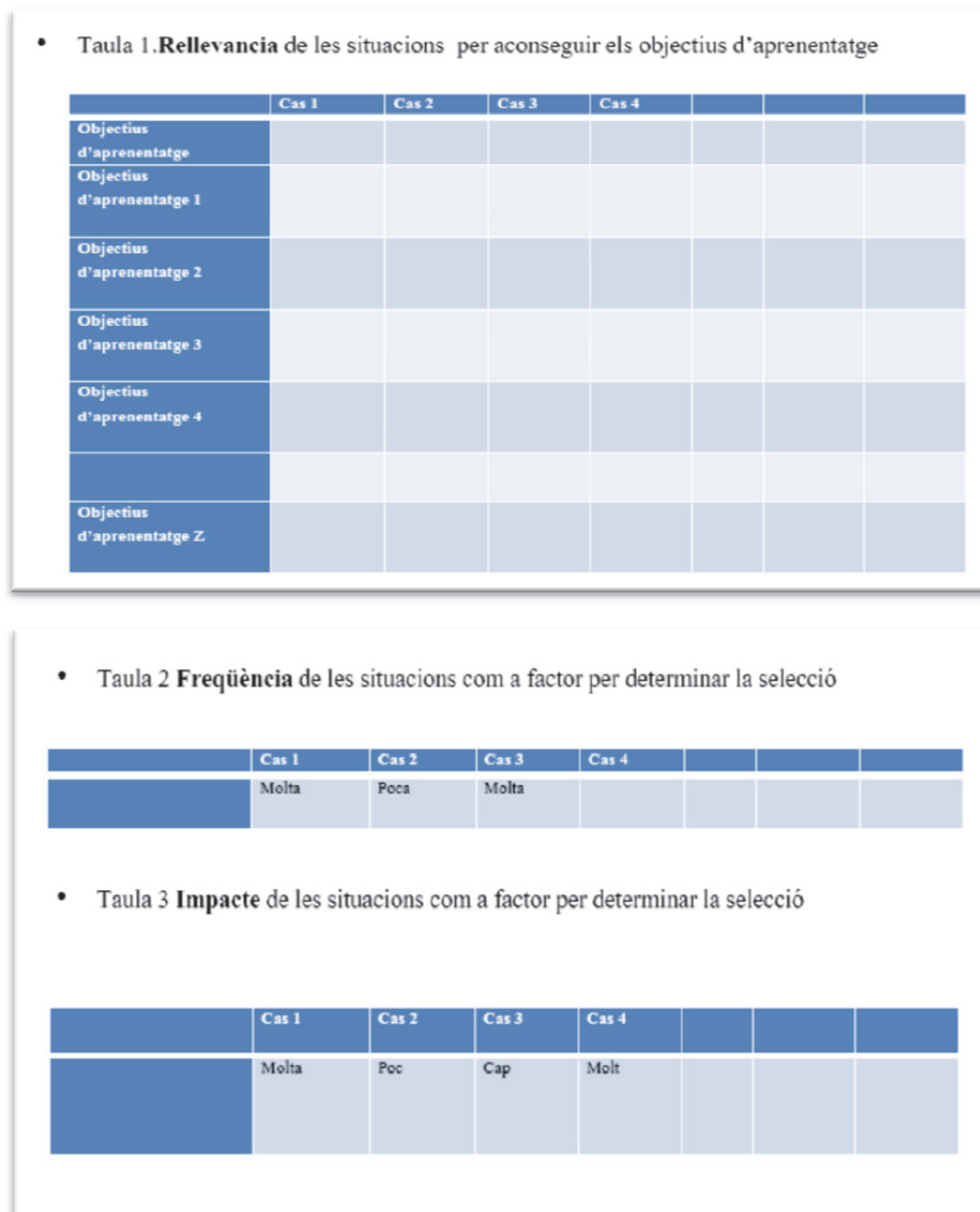

Figura 3: Criteris per a la selecció de les situacions pràctiques

8. Pràctiques Externes (PEX): Immersió en la realitat i Sessions de Pràctica Reflexiva

Organitzativament, l'assignatura de pràctiques externes s'ofereix al 4rt curs del grau com una assignatura obligatòria, presencial i anual de 18 ECTS. L'alumnat de l'últim curs no té programada docència uns dies determinats per poder-los dedicar a les pràctiques externes, en el mateix torn en el que l'estudiantat fa els estudis universitaris.

L'organització de les pràctiques externes s'articula en tres modalitats que poden ser triades per l'alumnat: oferta general (són les places que s'oferten des de la coordinació), autoassignades (són les places que proposa l'alumnat i aprova la coordinació) i reconeixement de l'experiència laboral com a pràctiques.

La finalitat de les pràctiques externes és que, un cop acabades, l'alumne disposi de:

- Món i cultura de la professió.
- Mares de referència cognitiu que els permetin comprendre els esdeveniments i fenòmens que es donen a la realitat professional.
- Experiències formatives noves i diferents de les lectives d'aula.
- Identitat individual, professional i col·lectiva.
- Recursos per accedir a l'ocupació i a l'autoocupació.

Detallem, a continuació, els objectius d'aprenentatge d'aquestes pràctiques externes, que queden reflectits al pla docent i que són compartits amb les organitzacions de pràctiques i els tutors/es de les mateixes:

Referits a coneixements:

- Analitzar les organitzacions en un context global, complex, imprevisible, interdisciplinari i amb pocs recursos.
- Conèixer la legislació específica.
- Integrar els coneixements apresos al llarg de la formació acadèmica universitària.
- Reflexionar críticament sobre el que succeeix en el seu entorn, en l'organització i a ell mateix.
- Fer un procés d'autoconeixement i autoanàlisi personal i professional.
- Identificar i analitzar els diferents aspectes que conformen les situacions professionals en el context de les pràctiques.

Referits a habilitats i destreses:

- Dissenyar o desenvolupar programes, accions, projectes o dispositius educatius i formatius adaptats al context concret de les pràctiques.
- Impartir docència, en l'àmbit educatiu i formatiu de l'organització de pràctiques, aplicant diverses modalitats i tècniques de formació.
- Elaborar material educatiu i formatiu segons les necessitats educatives i formatives i els determinants de l'encàrrec organitzatiu.
- Fer estudis descriptius, comparatius o prospectius, aplicant les diverses tècniques i estratègies de recerca.
- Elaborar i aplicar tècniques de mesura i avaluació segons les necessitats i els recursos de l'organització de pràctiques.
- Elaborar i redactar informes, memòries tècniques, segons les directrius i necessitats de l'organització de pràctiques.

- Col·laborar en les activitats d'administració i gestió dels projectes, programes i recursos socioeducatius i formatius de l'organització de pràctiques.
- Aplicar tècniques i estratègies de comunicació i col·laboració amb altres professionals i altres agents implicats en l'activitat professional amb una perspectiva interdisciplinària, paritària, democràtica i intercultural.
- Aplicar la terminologia associada al context i àmbit de l'organització de pràctiques.
- Elaborar el propi projecte de desenvolupament professional: inserció professional i formació continuada.

Referits a actituds, valors i normes:

- Sentir-se motivat, perquè la situació reflecteix el que els presentarà el futur món laboral.
- Prendre consciència que el prestigi, el respecte a la professió i a un mateix es construeix dia a dia.
- Ser autònom i prendre responsabilitats.
- Adquirir flexibilitat i adaptabilitat per respondre als canvis i la incertesa.
- Tenir iniciativa i ser creatiu.
- Tenir una actitud col·laborativa, per compartir i construir intel·ligència col·lectiva.
- Ser conscient de la responsabilitat que el professional de la pedagogia té respecte a les persones i la societat per a les quals treballa.
- Estar compromès amb els diversos valors ètics, morals i ecoambientals que ha d'exercir el professional.
- Tenir una actitud proactiva i exploradora en relació amb el rol professional.
- Reforçar la creença que totes les experiències vitals i professionals, adquirides en el treball, en situacions personals, familiars, en la participació social, que hagin experimentat els alumnes comporten oportunitats de desenvolupament personal i professional.

Els continguts de l'assignatura de Pràctiques Externes s'organitzen en dos blocs temàtics:

Bloc 1 – L'organització com a sistema complex.

Dimensió estratègica. Entorns de l'organització a principis del segle XXI. Missió, visió, cultura corporativa, principis, polítiques, innovació, disseny del producte o servei, relacions externes.

Dimensió operativa. Gestió del producte o servei. Aplicació de les eines, tècniques i estratègies acadèmic - professionals que requereixen la situació. Gestió del coneixement (El coneixement tàcit, i el coneixement explícit. La comunicació de les persones: interna i externa un punt de vista sistèmic, el diàleg, la intranet, la xarxa, la comunitats de pràctiques, pla d'acollida. L'acceptació de diferents perspectives. L'autoorganització com una manera de treballar en equip més oberta i adaptable).

Dimensió de suport. Gestió de les persones. Gestió econòmica, de la qualitat i la sostenibilitat. Gestió de la Responsabilitat Social de l'organització.

Bloc 2 – cap a la construcció d'una identitat individual i col·lectiva.

2.1. Projecte de desenvolupament individual.

2.2. Projecte d'inserció professional.

2.3. Oportunitats de futur.

La metodologia per la qual opten les Pràctiques Externes és, d'una banda, la que garanteix la immersió de l'estudiantat en una organització, entesa la immersió com l'exposició intensiva de l'alumnat a una organització. És una perspectiva sistèmica que considera les organitzacions com a sistemes complexes, i holística perquè condueix a la integració unitària i globalitzadora de tots els coneixements de la persona.

Per altra banda, s'opta per Sessions de Pràctica Reflexiva entre l'alumnat i el tutor de la Universitat que han de permetre la transferència de coneixement, la reflexió al voltant de la relació que hi ha entre el saber teòric i el saber de l'experiència en la vida professional.

El tutor de la Universitat i l'alumnat s'han de reunir cada tres setmanes per analitzar la pràctica, les situacions i les experiències de l'escenari professional.

Figura 4: Metodologia de les pràctiques externes

Les sessions de treball segueixen una proposta temàtica diferent per a cada reunió relacionada amb els blocs de continguts. Els eixos temàtics de les Sessions de Pràctica Reflexiva són:

1. Integració en l'organització.
2. Gestionar les pròpies emocions.
3. Aprendre a fer i aprendre a resoldre problemes.
4. Relació amb els usuaris, l'alumnat, els clients.
5. Treballar en equip. Relació amb els companys.
6. Treballar en equip. Treballar amb altres professionals.
7. Dilemes ètics, sostenibilitat. Recursos i serveis.
8. Innovació i transferència. Oportunitats de futur.
9. Diversitat a l'organització.
10. Treballar en equip. Direcció i supervisió d'altres.
11. Projecte de desenvolupament personal.

12. Projecte d'inserció professional.
13. Comunicació interna i externa.

Els agents implicats en les pràctiques externes són: el propi alumnat; els tutors/es de l'organització de pràctiques, professionals que guien el procés d'integració a l'organització; i els tutors de la Universitat, professors de l'ensenyament que acompanyen el procés d'aprenentatge des de la facultat. Finalment, l'equip de coordinació del *Pràcticum*, que posa a disposició i facilita els recursos necessaris per aconseguir l'objectiu de les pràctiques. En aquest sentit, cada agent té unes funcions diferencials importants.

El rol del tutor/a d'Universitat consisteix en dinamitzar els Seminars de Pràctica Reflexiva (SPR). No des del rol d'expert sinó des del *coach* que dirigeix, dóna significat i ajuda perquè des del grup s'arribin a trobar respostes, conclusions i/o formular noves preguntes. Alhora, el tutor/a vetlla per la relació amb la institució de pràctiques, com a representant de la Universitat, per tal d'assegurar que tant l'alumnat com aquesta mantenen el seu compromís formatiu. En aquest sentit, és vital la visita del tutor/a d'Universitat en el moment inicial d'incorporació al centre i la final per fer la valoració conjunta del procés (alumne/a, tutor/a Universitat i tutor/a institució). A més, el tutor/a orienta de manera individualitzada l'alumne/a en el seu procés de transició professional i inserció laboral. Aquests trets han de quedar reflectits en el feedback que pugui donar-se en el procés de realització dels diversos productes avaluatius.

El paper del tutor/a de l'organització de pràctiques consisteix en fer el seguiment de l'alumnat en el seu dia a dia per a la qual cosa serà important tenir una bona comunicació per fer el seguiment de l'alumne i detectar possibles incidències. En aquest sentit, l'alumnat tindrà la responsabilitat d'adaptar-se, integrar-se, aprendre i resoldre les necessitats que puguin sorgir amb el suport del tutor/a d'Universitat en aquesta, de la mateixa manera que ho farà quan sigui un graduat/da.

Al tercer agent d'aquest engranatge de les pràctiques externes, el propi estudiant, li correspon comprendre que les pràctiques són una immersió a la realitat professional amb el suport de la Universitat. En alguns casos, les pràctiques són pels alumnes que intenten fer pràctiques en entorns que ja coneixen, altres es plantegen com a exploracions de possibles alternatives professionals. Cal tenir present que a vegades l'organització no respondrà a les expectatives de l'alumne, malgrat la qualitat del centre. Malgrat això, és responsabilitat de l'alumne aprendre, integrar-se i resoldre les necessitats i problemàtiques que puguin sorgir, tant a nivell tècnic, com personal o organitzatiu.

Val a dir que tots aquests agents són una oportunitat única per aplicar, reforçar o entrenar competències adquirides al llarg del grau o en altres contextos, i la cohesió i coherència interna en garanteix una bona immersió.

En l'avaluació es consideren tres components:

- a) El tutor/a de la Universitat, responsable de valorar la integració i transferència dels aprenentatges adquirits en el grau i aplicats en les diverses activitats.
- b) El tutor/a de l'organització de pràctiques o la persona responsable de valorar el comportament professional pel que fa al seu acompliment i la seva integració.
- c) El mateix alumne, que ha de ser conscient del seu procés de maduresa professional i personal al centre de pràctiques, i que ha d'objectivar-lo.

Les tasques obligatòries que se li demanen a l'estudiantat per tal de ser avaluat són les següents:

- Dossier d'aprenentatge, o portafolis, sobre la immersió en la institució de pràctiques, que ha d'incloure els components següents: anàlisi de l'organització, del propi acompliment per part de

l'alumnat i dels aprenentatges generats a les sessions de pràctica reflexiva. El suport pot ser digital, segons el criteri del professorat. És una activitat individual.

- Projecte professional amb els components següents: balanç de competències, pla d'inserció i de desenvolupament professional. És una activitat individual.

Darrerament, s'està avaluant l'aplicació pilot del sistema d'avaluació basat en el portafolis digital, que s'incorporarà de manera sistemàtica en breu. El plantejament és valorar la seva idoneïtat per a l'avaluació de competències del *Pràcticum*.

En aquesta línia, també està en període d'avaluació l'experiència pilot d'incorporar l'Aprenentatge - Servei (ApS), en algunes organitzacions de pràctiques externes. Un cop avaluades les dues experiències pilot de forma favorable, si és el cas, es plantejarà de normalitzar el seu ús a tot l'alumnat, en un futur, tal com es recull en l'apartat de prospectiva d'aquest article.

La Universitat de Barcelona té una xarxa d'organitzacions de pràctiques col·laboradores representatives de la diversa tipologia on el pedagog pot exercir la seva activitat professional. En aquesta xarxa algunes organitzacions de pràctiques estan en procés d'obtenir cert reconeixement de la seva vàlua, segons els indicadors de qualitat que apareixen a la Taula 2, que s'han establert conjuntament amb la resta de *Pràcticums* de la Facultat de Pedagogia².

☐	Som una organització significativa dintre del nostre sector.
☐	Disposem d'un projecte de pràctiques.
☐	El nostre projecte de pràctiques és de qualitat.
☐	El nostre pla de pràctiques és coherent amb el nou model de Pràcticum de Pedagogia de la Universitat de Barcelona.
☐	En el nostre centre podem oferir a l'alumne de pràctiques una gran varietat de tasques rellevants per la figura del pedagog.
☐	Contemplem l'avaluació continua de l'alumne en pràctiques.
☐	En el nostre centre treballen professional/s especialitzat/s en Pedagogia.
☐	Disposem d'espais i horaris suficients de trobada amb l'alumnat de pràctiques.
☐	Tenim molt bona predisposició vers les pràctiques amb alumnat de Pedagogia.
☐	Desenvolupem programes i projectes innovadors.
☐	Tenim certificació ISO.
☐	Oferim la possibilitat de conveni de pràctiques remunerades.
☐	Tenim algunes possibilitats d'inserció laboral posterior de l'alumnat un cop llicenciat.
☐	És fàcil de localitzar a la persona responsable de les pràctiques via telefònica o mail, durant el període de pràctiques.
☐	En el nostre centre reconeixem la tasca del professional que es responsabilitza de la tutorització de l'alumnat en pràctiques.
☐	La persona responsable de les pràctiques del nostre centre col·labora i s'implica amb el tutor/a de la Universitat.
☐	El professional responsable de les pràctiques del nostre centre té molt bona predisposició per realitzar la tutorització.
☐	El professional responsable de les pràctiques del nostre centre té estabilitat laboral.
☐	El professional responsable de les pràctiques del nostre centre té experiència com a tutor de pràctiques.
☐	El nostre centre compta amb les condicions físiques adequades per l'atenció a l'estudiant de pràctiques.
☐	Tenim recursos humans i materials suficients per les tasques que es desenvolupen (viabilitat).
☐	El nostre centre vetlla per l'eliminació de barreres arquitectòniques.

Taula 2: Indicadors de qualitat d'una organització de pràctiques [19]

² Aquests indicadors són fruit d'una recerca per a la millora de la qualitat docent a les Universitats catalanes (MQD, 2010) coordinada per Montse Freixa: Qualitat del pràcticum de la Facultat de Pedagogia: treballant per l'excel·lència dels centres; en la que bona part de l'equip de coordinació del Pràcticum del grau de pedagogia hem estat investigadors.

Donada la complexitat organitzativa de les pràctiques externes, des de la coordinació del *Pràcticum* s'han editat dos materials informatius adreçats a l'alumnat [1] i a les organitzacions de pràctiques [19], respectivament.

9. Prospectiva

El procés de definició i implantació dels plans docents del *Pràcticum* del Grau de Pedagogia ha generat les sinèrgies que gràficament exposem a la Figura 5.

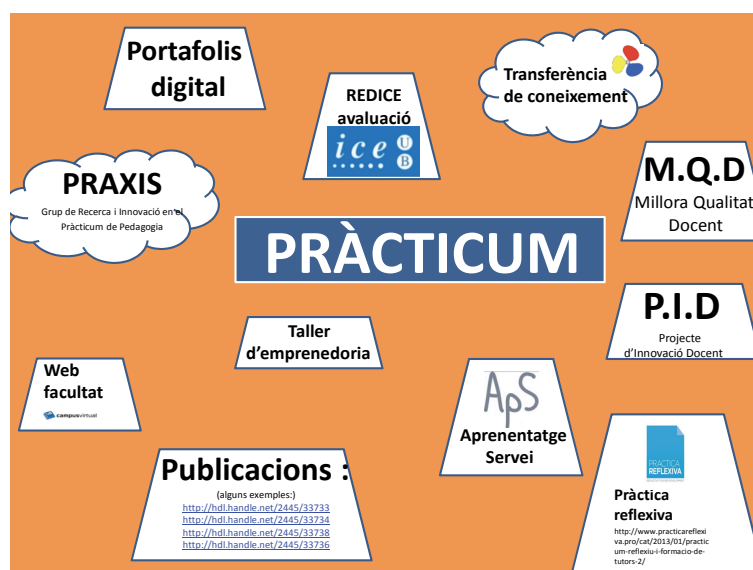

Figura 5: Representació gràfica de les sinèrgies generades al *Pràcticum* del grau de Pedagogia

A continuació fem incidència en algunes d'aquestes innovacions:

Durant el curs acadèmic 2012-2013, l'equip de coordinació i equips docents de les assignatures del *Pràcticum* hem estat desenvolupant un projecte d'innovació docent³ amb la finalitat d'implementació i anàlisi de la proposta d'innovació fonamentalment metodològica en cadascuna de les tres assignatures amb una especificitat i alhora, una coherència global. Des del mapa de la professió a l'assignatura obligatòria de Professionalització i Sortides Laborals, passant per les situacions de pràctica simulada i el taller d'emprenedoria a l'assignatura obligatòria de Pràctiques d'Iniciació Professional, fins a la immersió, transdisciplinarietat i els Seminaris de Pràctica Reflexiva a l'assignatura obligatòria de Pràctiques Externes. Els objectius, en coherència amb la finalitat del projecte, s'identifiquen entre els que són específics per cada assignatura del *Pràcticum* i els que són globals pel conjunt:

- Objectiu general 1. Donar continuïtat a les innovacions de l'assignatura de Professionalització i Sortides Laborals dels darrers tres anys: la fira pedagògica.
- Objectiu general 2. Consolidar les innovacions metodològiques iniciades a l'assignatura de Pràctiques d'Iniciació Professional i sistematitzar els recursos docents: les situacions pràctiques simulades associades a la professió del pedagog i el taller d'emprenedoria.

³ Projecte d'Innovació Docent coordinat per Ruth Vilà "El *Pràcticum* al grau de Pedagogia: mapa, simulació i immersió" (PID, 2012).

- Objectiu general 3. Iniciar una proposta innovadora en les Pràctiques Externes: les Sessions de Pràctica Reflexiva i l'avaluació de competències basada en el portafolis digital.
- Objectiu general 4. Seguir dotant de coherència les tres assignatures dintre del projecte innovador del *Pràcticum* del grau de pedagogia i afavorir la transferència de resultats.

Alhora des del mateix equip de coordinació hem iniciat un projecte REDICE 2013 específicament pel que fa a l'avaluació del *Pràcticum*. Aquest projecte comprèn entre altres finalitats aprofundir en l'avaluació per competències⁴.

9.1. Cap on anem: el *Pràcticum*, una oficina per a la transferència

La Universitat juga un paper troncal en el sistema I+D+I del país. Aquest rol, definit sota el terme de tercera missió de la Universitat, es concreta en la transferència del coneixement que en ella es genera. La Universitat és una font innovació, d'emprenedoria i cohesió social del territori. Ja no és suficient, en el nostre temps i en la situació econòmica, política i social actual, veure la docència i la recerca com a úniques missions de la Universitat. Això ha estat molt clar en els centres d'educació superior de ciència i tecnologia. Però també en els centres de ciències socials i humanitats s'ha de potenciar la transferència. Des de les diverses activitats i capacitats generades a la Universitat es poden identificar tot un conjunt d'accions i indicadors de transferència. Tal i com assenyalen Molas-Gallart et al [18], les pràctiques són identificades com accions de transferència, tal com es representa en la Figura 6.

Figura 6: Accions i indicadors de transferència de la Universitat [18]

Però des de l'equip de coordinació del *Pràcticum* de Pedagogia anem una mica més enllà. Pensem que el *Pràcticum*, pot ser un agent de transferència de la Facultat, perquè sense delegar els recursos

⁴ Projecte de recerca coordinat per Assumpta Aneas "El *Pràcticum* i la millora de l'empleabilitat dels graduats. Percepcions dels agents." (REDICE, 2012).

institucionals de què disposa la Universitat de Barcelona per a la transferència, concretament la Fundació Bosch i Gimpera, creiem que el *Pràcticum* pot jugar aquest rol mediador entre la Facultat, les organitzacions i la societat. En primer lloc, la llarga relació de confiança que hi ha entre les organitzacions de pràctiques i la Facultat, iniciada i consolidada curs rere curs, permet disposar d'un canal directe entre espais d'actuació social, professionals, institucions i persones. Fins ara aquest canal bàsicament ha servit per articular una necessitat curricular de la Facultat. Però pot servir perquè les institucions rebin de la Facultat els coneixements, informacions, productes i relacions institucionals que es generen en el si dels grups de recerca, equips docents i diverses activitats acadèmiques, socials i culturals. Tot això sobre les bases d'un coneixement mutu, personal, ple de confiança i compromís respecte uns valors compartits que han anat coneixent-se al llarg del *Pràcticum*.

D'altra banda, els investigadors i docents de la Facultat de Pedagogia tenen al seu abast una diversa i àmplia xarxa d'institucions de qualitat, d'una ampla tipologia, totes elles representatives plenament de la societat civil i productiva a la que es deuen. Això queda palès perquè tant la recerca com la docència tenen sentit en la mesura que aporten respostes i recursos generats en el seu si.

Finalment, cal recordar que l'equip de coordinació i els diversos equips docents del *Pràcticum*, acull un equip cohesionat de professorat (acadèmic i professional en actiu) de diversos perfils, àrees d'expertesa i experiència, amb un fort compromís per la relació entre la societat i la Universitat, a més d'estar representats la pràctica totalitat dels equips de recerca i d'innovació docent de la Facultat.

Les relacions de transferència generades i articulades entorn al *Pràcticum* de la Facultat de Pedagogia implicarien la informació i traspàs de coneixement generat a la Universitat cap a les organitzacions, especialment informació, competències professionals reflectides en els resultats d'aprenentatge de l'alumnat, relacions institucionals i marketing social. En sentit contrari, les organitzacions aportarien al personal docent i investigador i a l'alumnat de la Facultat de Pedagogia, escenaris de formació, desenvolupament i qualificació, praxis i vivències de la societat i el món professional, oportunitats d'ocupació pels estudiants, socis i aliats en projectes, programes i escenaris de recerca.

Aquesta missió de constituir-se com agents de transferència s'està iniciant actualment amb la programació d'una sèrie d'activitats institucionals que representaran l'inici d'una nova visió del *Pràcticum* de la Facultat de Pedagogia de la Universitat de Barcelona. És així com adquireix el sentit principal de seguir contribuint al ple desenvolupament com a persones, ciutadans i professionals dels nostres estudiants i a la millora de la competitivitat de les nostres empreses en un nou país més cohesionat, just i sostenible dins d'un món global i orientat al coneixement i la revalorització dels valors humans més fonamentals.

Referències

- [1] Aneas, A.; Burguet, M.; Millán, D.; Noguera, E.; Rajadell, N. i Vilà, R. (2012) *Guia pràctiques externes del Grau de pedagogia UB per l'alumnat*. Dipòsit digital de la UB. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: <http://hdl.handle.net/2445/32364>
- [2] Normativa de pràctiques acadèmiques externes dels estudiants de la Universitat de Barcelona (aprovada per la Comissió acadèmica el 27 d'abril del 2012 i pel Consell de govern el 8 de maig del 2012) Consultat el 14 de febrer de 2013 a: http://www.boe.es/boe_catalan/dias/2011/12/10/pdfs/BOE-A-2011-19362-C.pdf
- [3] ANECA (2004) *Llibre Blanc Títol de Grau en Pedagogia i Educació social*. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: http://www.aneca.es/var/media/150392/libroblanco_pedagogia1_0305.pdf
- [4] AQU (2009) Verificació del Pla d'Estudis del grau de Pedagogia de la Universitat de Barcelona. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: http://www.ub.edu/pedagogia/pedagogia/docs/Memoria_Ped.pdf

- [5] BOE (2007) Real Decreto del BOE 1393/2007 del 29 d'octubre. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: http://www.boe.es/boe_catalan/dias/2007/10/31/pdfs/A04349-04360.pdf
- [6] Bordas, I.; Cabrera, F.; Fortuny, M.; Rodríguez-Lajo, M. (coord.) (1995) *Les sortides professionals del llicenciat en pedagogia*. Barcelona: Publicacions de la Universitat de Barcelona.
- [7] Bordas, I.; Cabrera, F.; Millán, M.D.; Rajadell, N.; Rodríguez-Lajo, M. (2001) *Guia del pràcticum de la llicenciatura de Pedagogia*. Barcelona: Edicions de la Universitat de Barcelona.
- [8] Cabrera, F.; Millán, D. i Romans, M. (coords.) (2001) *Formació a les organitzacions: Un camp obert als professionals de la pedagogia*. Barcelona: Publicacions Universitat de Barcelona.
- [9] Coordinació del Pràcticum (2013a) *Procediment d'Oferta General de places de pràctiques*. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: <http://hdl.handle.net/2445/33733>
- [10] Coordinació del Pràcticum (2013b) *Procediment de Pràctiques autoassignades*. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: <http://hdl.handle.net/2445/33734>
- [11] Coordinació del Pràcticum (2013c) *Procediment de Reconeixement de l'experiència laboral com a Pràctiques*. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: <http://hdl.handle.net/2445/33736>
- [12] Coordinació del Pràcticum (2013d) *Valoració de les II Jornades Construïm el Pràcticum del Grau de Pedagogia*. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: <http://hdl.handle.net/2445/33738>
- [13] Coordinació del Pràcticum. Pràctica reflexiva (2012) <http://www.practicareflexiva.pro/cat/2013/01/practicum-reflexiu-i-formacio-de-tutors-2/>
- [14] COPEC (2006) *Codi de deontologia del Col·legi de pedagogs de Catalunya. Normes d'actuació pedagògica*. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: http://www.pedagogs.cat/doc/codi_deontologia.pdf
- [15] EEES (1999) Declaración de Bolonia. 19 de Junio de 1999. Comunicado de la Conferencia de Ministros Europeos responsables de la Educación Superior. Consultat el 17 de setembre de 2013 a: http://www.eees.es/pdf/Bolonia_ES.pdf
- [16] Gairín, J.; Rodríguez-Gómez, D. (2012) *La pràctica professional i la seva vinculació amb la creació i gestió del coneixement col·lectiu*. Temps d'Educació, 42, p. 269-286. Universitat de Barcelona.
- [17] García Suárez, José A. (2006) *Què és l'Espai Europeu d'Educació Superior? El repte de Bolonya: preguntes i respostes*. Barcelona: Publicacions i Edicions UB. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: <http://www.publicacions.ub.es/llibreweb/eees/>
- [18] Molas-Gallart, J.; Salter, A.; Patel, P.; Scott, A. I Duran, X. (2002) *Measuring third stream activities*. SPRU, Brighton:UK
- [19] Vilà, R.; Aneas, A.; Burguet, M.; Millán, D.; Noguera, E. i Rajadell, N. (2012) *Guia Pràctiques Externes del Grau de Pedagogia UB per a les organitzacions*. Dipòsit digital de la UB. Consultat el 14 de febrer de 2013 a: <http://hdl.handle.net/2445/32365>